

**Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy
Trzebiechów
na lata 2011-2015**

Wstęp

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Trzebiechów stanowi dokument określający kierunki dalszego rozwoju pomocy społecznej w Gminie. Zadaniem tego dokumentu jest wytyczenie obszarów i celów do realizacji, podejmowanych dla zmiany negatywnych zjawisk społecznych występujących w obrębie danej społeczności. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane w celu poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązujący w naszym kraju system pomocy społecznej ukształtowany został ustawą z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej. Wielokrotne nowelizacje tej ustawy zmieniały, i będą w przyszłości zmieniać, stan prawny zarówno w zakresie zadań organów administracji samorządowej, jak i form świadczeń pomocy społecznej.

Mimo jednak wielu zmian jakie nastąpiły w systemie pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich lat, nadrzędny cel pomocy społecznej pozostaje od 1990 roku niezmienny. Celem tym jest umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać w obrębie własnych możliwości, środków i uprawnień. Ponadto pomoc społeczna ma na celu zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i ich rodzin oraz umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także doprowadzanie do życiowego usamodzielnienia.

Instytucje pomocy społecznej mają mobilizować wspomaganą osobę lub rodzinę do aktywności. Dlatego tak ważne jest wprowadzenie systemów i programów wspomagających,

ale nie wyręczających jednostkę w działaniu. Wymaga to nie tylko pomocy finansowej, ale i radykalnej zmiany sposobów myślenia i działania pracownika pomocy społecznej, którego najważniejszym zadaniem jest aktywizować podopiecznego i nie pozwalać mu na przyjęcie biernej postawy. Wiąże się to także z koniecznością zmiany mentalności klientów pomocy społecznej, którzy często prezentują postawę roszczeniową i „przyzwyczajają” się do wsparcia finansowego ośrodka.

Dla rozwoju Gminy istotne znaczenie ma zapewnienie jej mieszkańcom bezpieczeństwa społecznego, co jest szczególnie ważne w sytuacji postępującego rozwarstwienia i ubożenia ludności. Stwarza to potrzebę utworzenia spójnego systemu wspierania osób i rodzin w trudnych momentach życia. Sprawność i efektywność działań umożliwi skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, przeciwdziałanie marginalizacji, stanie się rzeczywistym wsparciem dla wymagających tego. Proces urzeczywistniania takiego systemu wymaga opracowania długofalowego programu rozwoju, zakładając powiązanie wszystkich obszarów w spójnym systemie zajmujący się rozwiązywaniem problemów społecznych. Programowanie działań na rzecz systemu społecznego pozwoli nie tylko na rozpoznanie potrzeb, ale także skuteczniejszą pomoc.

Przyjęcie przez samorząd Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej.

Do celów polityki społecznej zaliczamy:

- bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (choroba, inwalidztwo, starość, bezrobocie),
- inwestycje w człowieka – tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia, promocja zatrudnienia,
- pokój społeczny – jest podstawą stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiągnięciu celów, akceptacji różnic występujących między ludźmi,
- życie rodzinne – akcentowanie życia rodzinnego oznacza powrót do wartości związków między ludźmi i poczucia bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych.

Polityka społeczna realizowana przez samorząd powinna zostać podporządkowana postanowieniom strategii rozwiązywania problemów społecznych i z nimi konfrontowana. Cele i kierunki zawarte w strategii pozwolą na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych często marginalizowanych i wykluczonych społecznie.

Niniejsza strategia została przygotowana przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebiechowie. Obejmuje ona okres od 2011 do 2015 r. W jej opracowaniu wykorzystano dane statystyczne dotyczące lat 2008-2010, pochodzące z GOPS w Trzebiechowie, Urzędu Gminy w Trzebiechowie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Zielonej Górze oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

Rozdział I. Podstawa prawna

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.), który w pełnym brzmieniu stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnie ryzyka.

Kompleksowość i złożoność problematyki społecznej wymaga jednak odwołania także do innych aktów prawnych. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Rozdział II. Charakterystyka ogólna Gminy Trzebiechów

Gmina Trzebiechów jest gminą wiejską położoną na terenie województwa lubuskiego w powiecie zielonogórskim. Obszar Gminy zajmuje powierzchnię 8 099 ha. Według stanu na koniec roku 2010 gminę zamieszkiwało 3259 osób w tym 1618 kobiet (49,6 %) i 1641 mężczyzn (50,4%).

Gmina Trzebiechów graniczy czterema innymi gminami:

- od północnego zachodu z Gminą Sulechów
- od południowego zachodu z Gminą Zabór
- od północnego wschodu z Gminą Kargowa
- od południowego wschodu z Gminą Bojadła.

W skład Gminy wchodzi dziesięć sołectw: Borek, Gębice, Ledno-Głęboka, Głuchów, Mieszkowo, Ostrzyce, Podlegórz, Radowice, Swarzynice i Trzebiechów.

Na terenie gminy funkcjonują następujące zakłady i instytucje:

- Urząd Gminy,
- Zakład Gospodarki Komunalnej,
- PHU Bomadek,
- Dom Pomocy Społecznej,
- Urząd Pocztowno-telekomunikacyjny,
- filia Banku Spółdzielczego,
- Apteka,
- Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Gminna Hala Sportowa,
- Trzebiechowski Ośrodek Kultury,
- Posterunek Policji,

- Gimnazjum,
- Szkoła Podstawowa z dwiema filiami w Głuchowie i Swarzynicach,
- Przedszkole Gminne,
- Kościół Parafialny, trzy kościoły filialne w Ostrzycach, Podlegórz, Głuchowie oraz kaplica w Lednie-Głębokim.
- Gabinet rehabilitacji,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Trzebiechowie, Głuchowie i Ostrzycach,
- w trzebiechowskim pałacu znajduje się również turystyczna baza noclegowa na 30 miejsc.

Tabela 1. Wybrane dane statystyczne dot. Gminy Trzebiechów wg. danych GUS (lata 2008-2009)

	2008	2009
Powierzchnia (m²)	8096	8096
ludność	3281	3307
Gęstość zaludnienia (os/km²)	41	41
Kobiety na 100 mężczyzn	99	98
Liczba szkół podstawowych i gimnazjów (wraz z filiami)	4	4
Pracujący na 1000 ludności	139,0	140,3
Bezrobotni zarejestrowani	130	152

Tabela 2. Dane statystyczne dot. Gminy Trzebiechów – demografia (wg danych Urzędu Gminy w Trzebiechowie)

Miejscowość	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2008	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2009	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2010
Trzebiechów	994	983	968 (w tym kobiet 493)
Trzebiechów-Leśniczówka	5	5	5 (2)
Swarzynice	619	628	624 (296)
Borek	129	133	129 (63)
Gębice	59	60	60 (24)
Głęboka	78	78	76 (42)
Ledno	114	119	112 (51)
Mieszkowo	58	61	63 (34)
Radowice	206	204	208 (104)
Podlegórz	312	310	310 (159)

Ostrzyce	261	260	256 (127)
Głuchów	454	451	448 (223)
Razem:	3289	3292	3259 (1618)

Rozdział III. Główne problemy występujące na terenie gminy

Bezrobocie

Bezrobocie jest poważnym problemem, mającym wymiar zarówno ekonomiczny jak i społeczny. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia powoduje powstanie negatywnych skutków - m.in. dezaktualizację zdobytej wiedzy i doświadczeń zawodowych, spadek poczucia własnej wartości, zaburzenia dotyczące pełnienia ważnych ról społecznych, a w konsekwencji wykluczenia społecznego. Problemy te nasilają się w miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy. Rodzą one takie negatywne zjawiska jak: ubóstwo, izolację społeczną, frustrację, wycofywanie się z życia społecznego oraz pogorszenie stanu zdrowia. Bezrobocie jest przyczyną zjawisk patologii społecznej, wzrostu poczucia zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego, ma także wpływ na poziom i jakość życia osób i rodzin. Szczególnie utrata prawa do zasiłku dla bezrobotnych powoduje, że osoby pozostające bez pracy najczęściej szukają wsparcia w instytucjach pomocy społecznej. Tak, więc bezrobocie, szczególnie długotrwałe (tj. powyżej 2 lat), jest bardzo ważnym czynnikiem wykluczenia społecznego. Choć zła sytuacja finansowa nie jest równoznaczna z wykluczeniem, to jednak osoby pozostające w ubóstwie tracą możliwość uczestnictwa w życiu zawodowym, społecznym, a nawet rodzinnym. Z tej sytuacji trudno jest wyjść o własnych siłach.

Gmina Trzebiechów z uwagi na swój wiejski charakter oraz niewielką infrastrukturę przemysłową jest szczególnie narażona na negatywne skutki bezrobocia. W ostatnich latach – z uwagi na kryzys ekonomiczny – zjawisko to nasiliło się, przy czym szczególnie nim dotknięte pozostają kobiety. Na koniec roku 2010 stanowiły one ponad 60 % ogółu zarejestrowanych. Dane dotyczące bezrobocia zarejestrowanego w gminie Trzebiechów w latach 2008-2010 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wg. danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zielonej Górze (lata 2008-2010)

Data		Bezrobotni		długotrwale bezrobotni	
		Ogółem	kobiety	Ogółem	kobiety
rok 2008	stan na dzień 31.01	142	95	52	42
	31.05.	118	87	59	43
	31.08	125	84	53	41
	31. 12	130	81	46	39
2009	31.01	168	89	46	39
	31.05.	170	94	56	45
	31.08	161	90	52	39
	31. 12	152	89	40	33
2010	31.01	204	113	51	41
	31.05.	165	98	54	40
	31.08	146	93	59	43
	31. 12	155	94	61	49

Brak możliwości zatrudnienia jest obecnie największym problemem na terenie Gminy. Ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystają osoby, których jedynym źródłem utrzymania są prace dorywcze. Wiele z tych osób jest długotrwale bezrobotna (powyżej 2 lat), większość zarejestrowana jest w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zielonej Górze (filia w Sulechowie), bez prawa do zasiłku. Przykładowo w grudniu 2010 r., na 155 osób zarejestrowanych prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadało zaledwie 20 (w tym kobiety odpowiednio 94 i 10). Osobom i rodzinom z powodu bezrobocia udzielana jest pomoc finansowa głównie w formie zasiłku celowego lub okresowego. Osoby te również objęte są także pracą socjalną.

Alkoholizm

Zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej. Polega na niekontrolowanym spożywaniu alkoholu, w skrajnych przypadkach może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Alkoholizm jest istotnym problemem społecznym w Polsce, dotyka również w dużym stopniu mieszkańców Gminy Trzebiechów. Jest jednym z najpoważniejszych zagrożeń zdrowotnych naszego społeczeństwa - zarówno w sferze zdrowia fizycznego jak i psychicznego. Pomimo znajomości szkód jakie powoduje alkohol, picie jest bardzo popularne, staje się także częstym zjawiskiem wśród dzieci i młodzieży. Problem jest palący i

narasta, istnieje zagrożenie, iż w perspektywie najbliższych lat stosunkowo duża liczba osób uzależnionych, ubezwłasnowolnionych i niezdolnych do pracy, często nie posiadających żadnych świadczeń lub innych środków utrzymania, skazana będzie na pomoc społeczną. W roku 2008 ze względu na alkoholizm GOPS przyznał pomoc 29 razy, w roku 2009 34, zaś w roku 2010 – 39 razy. W większości przypadków pomoc ta ma charakter rzeczowy i usługowy, środki pieniężne przekazywane są jedynie w sytuacjach wyjątkowych.

Osoby starsze

W grupie tej (określenie „osoby starsze” odnosi się osób w wieku emerytalnym tj. powyżej 60 roku życia) oprócz problemów dotyczących sprawności, mamy również do czynienia ze zmianami psychicznymi wpływającymi na zdolność funkcjonowania w środowisku. Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego.

Często osoby starsze ze względu na posiadane uposażenie emerytalne lub rentowe nie są objęte oddziaływaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ponieważ przekraczają kryterium dochodowe uprawniające do udzielenia wsparcia finansowego. Perspektywa odmowy pomocy finansowej powoduje, że osoby te nie zgłaszają się do Ośrodka Pomocy Społecznej. Paradoksalnie jednak dochody, jakimi dysponują często nie wystarczają na zaspokojenie ich podstawowych potrzeb, zwłaszcza w sytuacji, kiedy zmuszeni są do podjęcia kosztownego leczenia lub rehabilitacji. Kryteria dochodowe nie są jednak przeszkodą w korzystaniu z innych form wsparcia oferowanych przez Ośrodek (praca socjalna, poradnictwo prawne, usługi opiekuńcze). W roku 2009 w gminie Trzebiechów uruchomiono usługi opiekuńcze, które kierowane są w pierwszej kolejności do osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych. W Gminie Trzebiechów w roku 2010 spośród ogółem 181 rodzin objętych pomocą 31 stanowiły rodziny emerytów i rencistów.

Niepełnosprawność

Niepełnosprawność – to stan fizyczny lub psychiczny trwale lub okresowo utrudniający, ograniczający lub uniemożliwiający jednostce wypełnianie zadań życiowych i ról

społecznych. Ustawa o pomocy społecznej definiuje osobę niepełnosprawną jako osobę niezdolną do pracy, legitymującą się stosownym orzeczeniem o niepełnosprawności – tj. legitymujących się I lub II grupą inwalidzką w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach lub posiadanie orzeczonego stopnia o niepełnosprawności znacznego lub umiarkowanego w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Liczba osób niepełnosprawnych w Polsce systematycznie wzrasta. W naszej gminie zjawisko to widoczne jest najlepiej na przykładzie liczby świadczeń opiekuńczych (w szczególności zasiłków pielęgnacyjnych) wypłacanych przez Ośrodek na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych. W miesiącu grudniu 2008 roku wypłacono łącznie 100 zasiłków pielęgnacyjnych, analogicznie w roku 2009 liczba ta wyniosła 128, zaś w roku 2010 już 191. Zasiłki pielęgnacyjne wypłacane są na niepełnosprawne dzieci oraz osoby powyżej 16 roku życia, legitymujące się umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności (lub orzeczeniami równoważnymi).

Osoby niepełnosprawne ciągle jeszcze borykać się muszą z szeregiem barier i utrudnień, co powoduje m.in. ograniczenia w dostępie do instytucji publicznych (szkół, urzędów, placówek kultury), ograniczenia w zakresie aktywności zawodowej, a nawet dramatycznie zubożenie życia rodzinnego. Ograniczenia oznaczają izolację, a izolacja to najpowszechniejszy przejaw dyskryminacji. Doświadczanie wrogości, izolacji i dyskryminacji w relacjach społecznych może prowadzić nie tylko do poczucia krzywdy, ale także wycofania się z uczestnictwa w życiu społecznym.

Tabela 4. Osoby niepełnosprawne korzystające z pomocy społecznej w latach 2008-2010.

	2008	2009	2010
Znaczny stopień niepełnosprawności	23	22	21
Umiarkowany stopień niepełnospr.	22	26	23
Lekki stopień niepełnosprawności	-	-	1
Razem	45	48	45

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i przemoc domowa

Bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych jest jednym z najczęstszych powodów przyznawania pomocy w Gminie Trzebiechów (porównaj tabela nr 6). W wielu

przypadkach niezaradność życiowa rodziców łączy się z innymi dysfunkcjami – głównie z przemocą domową. Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wynika że ludzie bardzo niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny. W Polsce trudno jest określić dokładnie skalę tego zjawiska. Co roku zgłasza się zaledwie kilkanaście tysięcy spraw o znęcanie nad rodziną, w tym samym czasie policja rejestruje około miliona awantur domowych do których jest wzywana.

W Gminie Trzebiechów (podobnie jak i w skali całego kraju) zjawisko przemocy występuje najczęściej w rodzinach najuboższych, jest powiązane z alkoholizmem, niskim wykształceniem i niską świadomością społeczną. Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebiechowie i Policji prowadzą sprawy, z wykorzystaniem procedury i dokumentacji „niebieskiej karty”. Ze względu na charakter problemu dokładne oszacowanie skali zjawiska w Gminie nie jest łatwe. W 2008 r. na 163 rodzin, którym udzielono pomocy jedynie w 2 rodzinach stwierdzono przemoc (10 osób poszkodowanych). W roku 2009 statystyka ta wyglądała podobnie (2 rodziny, 4 osoby poszkodowane). W roku 2009 w Ośrodku Pomocy założono jedną „niebieską kartę”. Zgodnie z danymi Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2010 zatrzymano na izbie wytrzeźwień 10 osób - sprawców przemocy domowej. Dane te pochodzące z różnych źródeł i różnych instytucji z pewnością nie oddają pełnej skali zjawiska. Ofiary przemocy często przez wiele lat ukrywają problem. Przypadki znęcania się wciąż pozostają tematem zamkniętym w obrębie domu rodzinnego, ofiary przemocy boją się lub wstydzą się o tym mówić, albo nie postrzegają zachowań sprawcy jako przemocy.

Rozdział IV. Pomoc społeczna w Gminie Trzebiechów

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej realizowane są w Gminie Trzebiechów przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do najczęstszych form pomocy należą:

- praca socjalna
- zasiłki pieniężne
- usługi opiekuńcze
- realizacja programów lokalnych.

Adresatami pomocy są rodziny wielodzietne, osoby, które pozostają w trudnej sytuacji życiowej, dotknięte długotrwałym bezrobociem, osoby przewlekle chore, niedostosowane społecznie oraz ludzie starsi i samotni.

Do głównych zadań ośrodka należy:

- zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- doprowadzenie do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz doprowadzenie do integracji osób i rodzin ze środowiskiem,
- umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji.

Pomoc udzielana przez ośrodek nie jest jednak bezwarunkowa. Poza kryteriami dochodowymi przewidzianymi w przepisach ustaw, głównym warunkiem otrzymania wsparcia jest współdziałanie z pracownikami GOPS-u w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej. W razie braku współpracy lub wyraźnego marnotrawienia przekazywanych środków istnieje możliwość ograniczenia lub nawet całkowitej odmowy przyznania świadczeń.

Ośrodek zatrudnia 5 osób. Są to: kierownik, pracownik biurowy, pracownik socjalny, księgowa, opiekunka środowiskowa.

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebiechowie opiera się w szczególności o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r., Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. nr 175 poz. 1362 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 grudnia 2005r. o ustanowieniu programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" (Dz. U. z 2005r. Nr 267 poz. 2259 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003r o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 7 września 2007 r. pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz.7 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- statut uchwalony przez Radę Gminy.

Tabela 5. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2008-2010

wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	266	273	315	147	152	164	469	489	493
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	35	35	0	34	34	0	54	54	0
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	244	249	315	127	131	164	445	467	493
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej - ogółem	X	X	X	45	39	44	164	60	73
W tym: wyłącznie w postaci w pracy socjalnej	X	X	X	16	15	17	44	28	35

Ustawa o pomocy społecznej wymienia następujące powody przyznawania pomocy :

- ubóstwo
- bezrobocie
- niepełnosprawność
- długotrwała lub ciężka choroba

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego
- alkoholizm lub narkomania
- zdarzenia losowe
- ochrona macierzyństwa
- bezdomność

Tabela 6. Najczęstsze powody przyznania pomocy w GOPS w Trzebiechowie w latach 2008-2010

	2008	2009	2010
ubóstwo	127	136	146
bezradność	57	64	80
bezrobocie	63	70	82
długotrwała choroba	21	20	23
alkoholizm	29	34	39
niepełnosprawność	52	51	60
ochrona macierzyństwa	30	30	44
trudności z przystosowaniem do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	3	7

W realizacji zamierzeń Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje w sferze polityki społecznej z następującymi podmiotami:

- Oświata – szkoły i przedszkole samorządowe, instytucja pedagoga szkolnego.
- Instytucje kultury – Trzebiechowski Ośrodek Kultury,
- Sąd Rejonowy, a szczególnie ośrodek kuratorów sądowych.
- Powiatowy Urząd Pracy.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
- Parafialny Zespół *Caritas*,
- Samorząd terytorialny.

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komisariat Policji,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Trzebiechowie
- Związek Emerytów i Rencistów
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,

Zadania poszczególnych podmiotów działających na polu pomocy społecznej powinny być zespolone i skierowane na dobro jednostki i rodziny. Podmioty te muszą ściśle współpracować na lokalnym terenie, aby pomoc niesiona rodzinom nie koncentrowała się tylko i wyłącznie w tych samych środowiskach. Pomoc ta powinna być oparta o programy pracy ze środowiskiem, aby doprowadzić do jego usamodzielnienia.

Rola samorządu powinna polegać na tworzeniu dogodnych warunków do powstania i funkcjonowania organizacji działających w dziedzinie pomocy społecznej.

Rozdział V. Najważniejsze kierunki działań. Cele i zadania w poszczególnych obszarach.

Do głównych kierunków działań instytucji zajmujących się pomocą społeczną w Gminie należą:

1. Przeciwdziałanie społecznej bierności i bezradności.
2. Rozwiązywanie problemów społecznych zgodnie z zasadą podmiotowości.
3. Przeciwdziałanie marginalizacji i alienacji osób/rodzin, które z różnych przyczyn są niesamodzielne.

Działania pomocy społecznej w szczególności skupiać się będą na niesieniu pomocy bezrobotnym, niepełnosprawnym, ludziom w podeszłym wieku, bezradnym w sprawcach opiekuńczo – wychowawczych, dotkniętym alkoholizmem i bezdomnością.

Bezrobocie

Cele:

- Zmniejszenie bezrobocia na terenie Gminy Trzebiechów.

- Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
- Zwiększanie szans na podjęcie pracy zarobkowej.
- Ograniczanie negatywnych skutków psychospołecznych pozostawania bez pracy.
- Przeciwdziałanie marginalizacji osób bezrobotnych i ich rodzin.
- Zmniejszenie liczby klientów pomocy społecznej.

Zadania:

1. Praca socjalna polegająca w szczególności na:
 - aktywowaniu i motywowaniu do poszukiwania pracy,
 - prowadzeniu wszechstronnej pracy z rodziną i wykorzystywaniu różnorodnych metod i technik, w tym techniki kontraktu socjalnego. Kontrakt socjalny jest to umowa zawarta pomiędzy bezrobotnym, a Ośrodkiem Pomocy Społecznej, która określa zasady współpracy oraz cele, zaangażowania bezrobotnego w poszukiwanie zatrudnienia od czego uzależnione będzie przyznanie pomocy finansowej,
 - udzielaniu pomocy w poszukiwaniu ofert pracy, wskazywaniu możliwości pozyskiwania dodatkowych środków finansowych wzmacniających budżety rodzin,
 - kształtowaniu prawidłowego wzorca funkcjonowania społecznego, odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości,
 - uczeniu prowadzeniu gospodarstwa domowego w nowej sytuacji, racjonalnego gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi oraz planowania najbliższej przyszłości własnej rodziny,
 - niwelowaniu postaw biernego uczestnictwa w systemie pomocy,
 - przeciwdziałaniu uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.
2. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Zielonej Górze (w szczególności z filią w Sulechowie) w zakresie pośrednictwa pracy, doskonalenia zawodowego i przekwalifikowania osób bezrobotnych oraz kierowania na roboty publiczne, a także w zakresie realizacji projektów systemowych w ramach Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki”.
3. Stworzenie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pracą z osobami bezrobotnymi.
4. Stwarzanie przyjaznego środowiska i wspieranie inicjatyw zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy i prowadzenia działalności gospodarczej.
5. Udostępnianie osobom i rodzinom bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego.

6. Udzielanie poradnictwa wspomagającego nabywanie umiejętności poruszania się na rynku pracy i poczucia własnej wartości.
7. Inicjowanie powstawania grup samopomocowych, których celem jest wzajemna pomoc w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.
8. Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia w formie pieniężnej, rzeczowej i usług.
9. Wspomaganie inicjatyw społecznych na rzecz długotrwale bezrobotnych.

Podmioty realizujące:

- Urząd Gminy w Trzebiechowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiechowie
- Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze

Sposób finansowania:

- środki własne,
- środki z funduszy unijnych,
- środki pozyskane z Urzędu Pracy.

Niepelnosprawność

Cele:

1. Wyrównywanie szans w zakresie poprawy warunków życia.
2. Wspomaganie rodzin, w których żyją osoby przewlekle chore bądź niepełnosprawne w działaniach zmierzających do zaspokojenia ich potrzeb i utrzymania w środowisku zamieszkania.
3. Ułatwienie dostępu do przysługujących im uprawnień i usług.
4. Wspieranie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.
5. Wspieranie inicjatyw samopomocowych.
6. Działania w celu diagnozowania środowiska osób niepełnosprawnych.
7. Wykorzystanie lokalnego potencjału w procesie integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem.
8. Zintegrowanie działań samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

Sposoby realizacji:

1. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.
2. Zapewnienie usług opiekuńczych, umieszczanie w całodobowych domach pomocy społecznej.
3. Inspirowanie i tworzenie grup samopomocowych, integrujących osoby niepełnosprawne.
4. Rozwijanie poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, socjalnego i zawodowego).
5. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w celu uzyskania możliwych form dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, turnusów rehabilitacyjnych.
6. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
7. Motywowanie osób wychowujących niepełnosprawne dziecko do uczestnictwa w grupie wsparcia dla opiekunów dzieci specjalnej troski. Głównym celem takiej grupy jest integracja osób niepełnosprawnych.
8. Pomoc w organizowaniu czasu wolnego, form reakcji dla osób niepełnosprawnych.
9. Finansowanie dożywiania w szkołach.
10. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej na zasadach określonych w ustawie.
11. Obejmowanie ubezpieczeniem zdrowotnym osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin, na zasadach określonych w ustawach.
12. Udział w szkoleniach dla pracowników socjalnych w zakresie specyficznych potrzeb i pracy z osobami niepełnosprawnymi.
13. Informowanie o możliwości zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne w zakładach pracy chronionej – współpraca w tym zakresie z zakładami pracy.
14. Wypłacanie świadczeń opiekuńczych (zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych, dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego).

Podmioty realizujące:

- Urząd Gminy w Trzebiechowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiechowie
- Dom Pomocy Społecznej w Trzebiechowie

Sposób finansowania:

- środki własne,
- środki z funduszy unijnych,
- środki z budżetu państwa,
- środki z PFRON

Pomoc ludziom w podeszłym wieku

Cele:

1. Ułatwienie dostępu do usług socjalno-bytowych, społecznych i zdrowotnych ułatwiających życie ludziom starszym.
2. Pomoc w organizowaniu czasu wolnego, form rekreacji i wypoczynku.
3. Zwiększanie aktywności życiowej ludzi starszych poprzez pomoc w łagodzeniu trudności wynikających z wieku i stworzenie możliwości uczestnictwa w życiu społecznym.

Sposoby realizacji:

1. Wspomaganie rodzin, w których żyją osoby starsze w działaniach zmierzających do zaspokojenia ich potrzeb i utrzymaniu ich w środowisku zamieszkania.
2. Ułatwianie dostępu osobom starszym do przysługujących im uprawnień i usług.
3. Rozwijanie oferty usług i świadczeń pomocy społecznej dla osób starszych.
4. Promowanie aktywnego trybu życia osób starszych poprzez wspieranie różnych form działalności i inicjatyw – współpraca z Trzebiechowskim Ośrodkiem Kultury i Domem Pomocy Społecznej.

Podmioty realizujące:

- Urząd Gminy w Trzebiechowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiechowie
- Dom Pomocy Społecznej w Trzebiechowie

Sposób finansowania:

- środki własne,
- środki z funduszy unijnych,
- środki z budżetu państwa,

- środki z PFRON

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i przemoc domowa

Cele:

1. Wzmacnianie trwałości rodziny i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom dezorganizującym życie rodziny.
2. Systemowe podejście do pracy z rodziną i kompleksowe oddziaływanie na nią.
3. Wspomaganie rodzin w wypełnianiu przez nie funkcji opiekuńczych, wychowawczych, zabezpieczających.
4. Ochrona praw dzieci.
5. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
6. Animowanie społeczności lokalnej do pomocy rodzinom wychowującym dzieci.
7. Mając na uwadze dobro dziecka i rodziny należy kierować się zasadami:
 - pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny, ochronny i aktywizujący jednostkę lub rodzinę do poszukiwania samodzielnych rozwiązań,
 - opieka i pomoc powinny być zorganizowane w środowisku bliskim dziecku; w rodzinie, w szkole tak, by umożliwiły mu wzrastanie i rozwój w naturalnych warunkach rodzinnych, kulturowych i społecznych,
 - w przypadku udzielenia pomocy zakłada się stopniowe zmniejszanie jej intensywności, zmianę charakteru pomocy z intencyjnej na stymulującą i wspierającą.

Sposoby realizacji:

1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej na zasadach określonych w ustawie.
2. Finansowanie dożywiania dzieci.
3. Intensywna praca socjalna z rodzinami zagrożonymi i dotkniętymi dysfunkcjami.
4. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie prowadzone w ramach gminnego zespołu interdyscyplinarnego złożonego z przedstawicieli instytucji i służb zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie (GOPS, placówki oświaty, policja, ośrodek zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kuratorzy sądowi, członkowie organizacji pozarządowych zajmujących się tym problemem).
5. Realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

6. Przyjęcie i realizacja gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.
7. Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz rodzin, które nie radzą sobie z problemami życia codziennego.
8. Współpraca pracowników socjalnych z pedagogami szkolnymi i dyrektorami placówek oświatowych.
9. Tworzenie warunków do organizowania świetlic środowiskowych.
10. Organizowanie wypoczynku letniego dzieci i młodzieży.
11. Szkolenia kadry w zakresie pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi oraz doskonalenie metod pracy.

Podmioty realizujące:

- Urząd Gminy w Trzebiechowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiechowie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny
- Posterunek Policji

Sposób finansowania:

- środki własne,
- środki z funduszy unijnych,
- środki z budżetu państwa,
- środki z PFRON

Alkoholizm

Cele:

1. Zapobieganie i zwalczanie problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu.
2. Wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, konsultantów i terapeutów na rodziny dotknięte problemem alkoholowym.
3. Wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego.
4. Ochrona dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców.
5. Wypracowanie form współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomagającymi

osobom uzależnionym i ich rodzinom.

Sposoby realizacji:

1. Zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży oraz działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
4. Rozpoznanie na podstawie faktów z życia podopiecznych problemu alkoholowego i zmotywowanie podopiecznego lub jego rodziny do podjęcia kontaktu z psychologiem lub terapeutą uzależnień.
5. Informowanie o możliwości uzyskania pomocy dla ofiar przemocy.
6. Prowadzenie procedur "Niebieskiej Karty".
7. Współpraca z Punktem Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Sulechowie, z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzebiechowie oraz z organizacjami pozarządowymi w zakresie działań profilaktycznych ukierunkowanych na dzieci i młodzież.
8. Uściślenie współpracy z sędziami rodzinnymi i kuratorami rodzinnymi.
9. Organizowanie akcji profilaktycznych i realizacji programów profilaktycznych w szkołach.
10. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych w świetlicy środowiskowej w Trzebiechowie.
11. Udzielanie informacji o miejscach pomocy osobom z problemem alkoholowym lub innymi uzależnieniami.
12. Prowadzenie działań prewencyjnych w zakresie stosowania używek.
13. Dążenie do stworzenia prowadzonych przez psychologa grup wsparcia dla współuzależnionych, celem zdobycia przez uczestników rzetelnej podstawowej wiedzy na temat alkoholizmu i jego natury oraz współuzależnienia w chorobie alkoholowej członka rodziny i wynikających z tego konsekwencji.
14. Szkolenia dla pracowników socjalnych na temat sposobów postępowania z rodziną z problemem alkoholowym.

Podmioty realizujące:

- Urząd Gminy w Trzebiechowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiechowie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny
- Posterunek Policji

Sposób finansowania:

- środki własne,
- środki z funduszy unijnych,
- środki z budżetu państwa,

Bezdomność**Cele:**

- Zapobieganie utrwaleniu i poszerzaniu zjawiska bezdomności na terenie Gminy Trzebiechów.

Sposoby realizacji:

1. Opracowanie i realizacja (w razie konieczności) programu wychodzenia z bezdomności.
2. Zapewnienie wsparcia psychicznego, motywowanie do poszukiwania dróg wyjścia z trudnej sytuacji.
3. Kierowanie w razie konieczności do noclegowni położonych na terenie województwa i finansowanie pobytu, informowanie o istniejących punktach noclegowych.
4. Praca socjalna z indywidualnym przypadkiem polegająca na zawieraniu krótkoterminowych kontraktów, wytyczaniu zadań długookresowych oraz prowadzeniu monitoringu do czasu całkowitego usamodzielnienia się osoby bezdomnej.

Podmioty realizujące:

- Urząd Gminy w Trzebiechowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiechowie

Sposób finansowania:

- środki własne,
- środki z funduszy unijnych,
- środki z budżetu państwa,

Rozdział VI. Uwagi końcowe

Realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych będzie uzależniona od następujących czynników:

- sytuacji finansowej Gminy (w tym możliwości zapewnienia udziału własnego w projektach finansowanych ze środków unijnych),
- kreatywność i stopień zaangażowania lokalnych instytucji we wspólne działania.
- aktywność samych zainteresowanych, czyli mieszkańców Gminy.

Do poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii winny być przygotowane odrębne programy i projekty. Ich wdrażanie będzie systematycznie monitorowane przez pracowników odpowiedzialnych za realizację. Systematycznie też prowadzona będzie monitoring i analiza osiągniętych efektów.

Nadzór nad realizacją całości zadań założonych w strategii będzie prowadzony przez Radę Gminy, Wójta Gminy Trzebiechów oraz Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebiechowie.